

**Марків А.М.**

**Владика О.І.**

*магістранти*

*ВСП «Інститут інноваційної освіти КНУБА»*

## **ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК МІСТОБУДУВАННЯ: ЗАВДАННЯ, ОСОБЛИВОСТІ, ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ**

Містобудування є мистецтвом проектування та зведення міст, а також теорією й практикою їх планування і забудови. Це невід’ємна частина архітектури, яка формується під впливом різноманітних соціально-економічних, інженерно-технічних, а також художньо-естетичних факторів, тісно пов’язане з природними та соціальними умовами, економічним підґрунтям, рівнем розвитку науки, культури і виробництва, а також національними особливостями країни. Ця галузь охоплює такі проблеми, як композиційно-просторові, функціональні, естетичні та транспортні аспекти розбудови міст, тому потребує законодавчого регулювання, господарського планування та управління в процесі реконструкції або будівництва нових міст чи житлового фонду.

Останнім часом відбуваються якісні зміни в проектуванні, включаючи розвиток зонування, де межі об’єкта можуть встановлюватися за бажанням замовника. Основними завданнями сучасного містобудування є створення міст з унікальним зовнішнім виглядом, вирішення екологічних проблем, уникнення монотонності типової забудови, реконструкція історичних центрів із врахуванням наукових рекомендацій, а також дбайливе збереження і реставрація культурних пам’яток для їх гармонійного поєднання з сучасними будівлями.

Просторовий розвиток є процесом, що призводить до змін у рівні інтенсивності та розподілу різних видів діяльності в конкретній області. Він також охоплює зміни у зв’язках між ними, описуючи розвиток цієї території протягом певного часу або пропонуючи можливі напрямки майбутнього розвитку на підставі прогнозів. Особливості просторового розвитку міста є важливим аспектом урбаністики та міського планування, який охоплює фізичні, соціальні, економічні, екологічні та культурні чинники. Врахування цих чинників дозволяє створити комфортне, стійке та привабливе середовище для мешканців міста. Розглянемо основні особливості просторового розвитку міста:

Функціональне зонування: просторовий розвиток міста визначається зонуванням, яке поділяє місто на зони за типом функцій: житлова, промислова, рекреаційна, комерційна тощо; важливим аспектом є змішане вико-

ристання територій, яке сприяє скороченню необхідності в транспортних переміщеннях та створює умови для розвитку місцевого бізнесу.

Інфраструктурне забезпечення: інфраструктура включає транспортні мережі, комунікації, водопостачання, каналізацію, електропостачання тощо; хороша транспортна система покращує доступність, а ефективна інженерна інфраструктура робить місто комфортним для життя; нові тенденції спрямовані на розвиток громадського транспорту, велодоріжок і пішохідних зон для зменшення навантаження на дороги та зниження забруднення повітря.

Щільність забудови та поверховість: щільність забудови та поверховість визначають характер міської архітектури та впливають на використання території; висока щільність забудови дозволяє ефективно використовувати обмежену територію, проте потребує розвитку інфраструктури та зелених зон; низька щільність більше характерна для передмість та створює сприятливі умови для сімейного життя, проте збільшує потребу в транспортуванні.

Географічні та природні обмеження: географічні особливості (наприклад, річки, гори) можуть обмежувати просторовий розвиток або вимагати специфічного підходу до забудови; прибережні міста або міста в гірських районах можуть стикатися з викликами, пов'язаними з адаптацією до ландшафту та кліматичних умов; природні території також використовуються як зони відпочинку, що сприяє покращенню якості життя та екологічній стабільності.

Екологічна стійкість: у сучасних умовах особливого значення набувають екологічні аспекти просторового розвитку, зокрема зменшення викидів, розвиток зелених зон, очищення води та повітря; екологічна стійкість включає також застосування принципів "зеленого" будівництва та використання відновлюваних джерел енергії; зелені зони та парки є важливою частиною просторового розвитку, забезпечуючи рекреаційні території.

Соціальні аспекти та комфорт проживання: розвиток громадських просторів, таких як площі, парки, спортивні та культурні об'єкти, підвищує соціальну згуртованість і сприяє комфортному середовищу; пріоритетом є створення доступного середовища для всіх верств населення, включно з людьми з інвалідністю, дітьми та людьми похилого віку; зміцнення місцевої ідентичності та розвиток культурного середовища сприяє формуванню міського духу.

Інтеграція з передмістями та агломераціями: важливим аспектом є зв'язок між містом та передмістями, який включає транспортні коридори, промислові та житлові зв'язки; розвиток приміських зон часто дозволяє вирішити проблему перенаселення міста, надаючи людям доступ до житла та інфраструктури за межами центру; ідея "розумного міста" часто інтег-

рується в ці процеси, оптимізуючи зв'язки та забезпечуючи доступ до цифрових технологій у приміських зонах.

Реконструкція та ревіталізація: реконструкція старих районів та індустриальних зон надає їм нове життя, знижує рівень злочинності та сприяє економічному розвитку; ревіталізація допомагає використовувати вже існуючу інфраструктуру, що є економічно вигіднішим варіантом порівняно з новим будівництвом.

Економічні засади просторового розвитку міста формують основу для ефективного використання міських ресурсів, залучення інвестицій та забезпечення сталого економічного зростання. Вони спрямовані на максимізацію економічних переваг, створення робочих місць, розвиток підприємництва і покращення рівня життя мешканців. Як основні економічні чинники просторового розвитку населених пунктів виступають: ефективне використання міських земель, тобто це раціональне використання земельних ресурсів, компактна забудова та організація транспортної інфраструктури та громадських центрів; залучення інвестицій – розвиток виробництва, сприятливі умови для інвестицій; диверсифікація економічної бази; розвиток різноманітних галузей в економічному просторі; підтримка малого та середнього бізнесу; підтримка інновацій та розвиток знань; соціальна інклюзія та економічна рівність; фінансування просторового розвитку.

Просторовий розвиток міста є комплексним процесом, що залежить від багатьох чинників та потребує стратегічного підходу: врахування потреб населення, економічної доцільності, екологічних стандартів і соціальної справедливості та їх взаємоінтеграцію. Економічні засади просторового розвитку міста передбачають забезпечення сталого економічного зростання, поліпшення рівня життя мешканців та створення сприятливого бізнес-середовища. Ефективна економічна стратегія дозволяє місту збалансовано використовувати ресурси, залучати інвестиції, підтримувати місцевий бізнес та забезпечувати соціальну справедливість.

### **Список використаних джерел**

1. Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975). URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2518>

2. Степанюк А., Кюнцлі Р. Просторове планування територій як новий вид містобудівної діяльності. Проблеми та перспективи. Архітектурний вісник КНУБА. 2021. № 22–23. С. 95–101. doi: 10.32347/2519-8661.2021.22-23.95-101.

3. Мартишова Л. С. Основи містобудування : конспект лекцій для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 2 курсу денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування) / Л.С. Мартишова; Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2021. 80 с.

4. Трегобчук В. Концепція сталого розвитку для України. Вісник НАН України. 2002. №2. С. 31–40.

5. Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Третяк Н.А. Територіально-просторове планування: базові засади теорії, методології, практики: монографія / за заг. ред. А. М. Третяка. Біла Церква: Білоцерківдрук, 2021. 142 с.

**Матусяк О.С.**

*магістрант*

*ВСП «Інститут інноваційної освіти КНУБА»*

## **ПРОЕКТ РЕКОНСТРУКЦІЇ ПРИЙМАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ ЛІКАРНІ ПО ВУЛ. ШУХЕВИЧА В М. ЖИТОМИР**

Проект реконструкції приймального відділення лікарні по вулиці Шухевича в місті Житомир спрямований на створення сучасного медичного простору, що відповідає найвищим стандартам охорони здоров'я, інклюзивності та комфорту. Зважаючи на швидкий розвиток медицини та соціально-технічного прогресу, сучасні архітектурні проекти медичних закладів стають дедалі складнішими, вимагаючи інтеграції нових функцій, що взаємопов'язані з медичним обслуговуванням і забезпеченням комфорту та приватності пацієнтів. Це вимагає глибокого підходу до планування простору, що здатен забезпечити як фізичне, так і психологічне благополуччя пацієнтів і персоналу.

Основна мета проекту – створення середовища, яке не тільки відповідатиме сучасним вимогам медицини, але й сприятиме швидкому відновленню здоров'я пацієнтів. Одним із пріоритетів є розробка таких умов, що дозволяють уникати зайвого стресу в лікарняному середовищі. Це досягається за рахунок використання природного освітлення, зон відпочинку, ергономічного розташування приміщень та спеціальних зон для пацієнтів із різними фізичними та психологічними потребами. При цьому дизайн простору враховує принципи універсального дизайну, що забезпечує безперешкодний доступ для маломобільних груп населення.

Проектування приймального відділення передбачає комплексний підхід, що включає забезпечення фізичного комфорту, функціональності та безпеки. На першому місці стоїть завдання інтеграції принципів інклюзи-